

БӨЛІМ: БАЯНДАМАЛАР

Воскобовичтің дамытушы ойындары

ЖАРИЯЛАНДЫ
01.02.2019СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/52673/>

АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

Ойын – балалардың танымын, тіл байлығын, сөзбiк қорын дамытудың ең тиiмдi жолы болып саналады. Мектепке дейiнгi мекемеде ойынның бiрнеше түрi (дидактикалық, театрлық, сюжеттi- ролдiк, қимылды т.б) кеңiнен қолданылады. Мен өз iс тәжiрибемде Вячеслав Вадимович Воскобовичтiң «Коврограф Воскобовича”, «Коврограф Ларчик” ойындарына сүйене отырып, ойындар дайындадым . Осы бағытта екi жылға жуық жұмыстадым. Бұл ойындардың мақсаты ойлау операцияларын дамыту болып табылады. Ерте балалық шақ балалардың дене мүшелерiнiң әсiресе ми функциясының дамуының ерекше кезең. Мен өзiмнiң iс-тәжiрибемдi Қазақстан Республикасының мемлекеттiк жалпыға мiндеттi бiлiм беру стандартын, мектепке дейiнгi кiшi жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған “Зерек бала” бағдарламасын басшылыққа ала отырып, осы тақырыпқа байланысты пәндiк дамытушы орта құрдым.

Дамытушы орта деп ойын материалдарын және әр түрлi заттармен қамтылған рациональдi түрде ұйымдастырылған және табиғи заттармен жабдықталған кеңiстiктi айтамыз. Вячеслав Вадимович Воскобовичтiң ойындары дамытушы ортаға өте жақсы енедi. Оның ойындары көп функционалдығымен ерекшеленiп балалардың ойынға деген құштарлығын оятып, көңiлiн аудартады. Сонымен қатар өз тобымда да баланың жас ерекшелiгiне сай дамытушы орта жасақтадым, яғни тақталар iлдiм. Бұл жұмыста ата-аналар көп көмек көрсетедi. Балаларға әр түрлi пiшiндi жалюзиден жасалған пiшiндердi ұсындым. Олар арнайы әзiрленген үлгiлер бойынша пiшiндердi өздерi құрастыра бастады. Бұл пiшiндер арқылы қиялдап өздерiнше ертегiлер ойлап тауып, сөздiк қоры молая түстi. Сонымен қатар ата-аналар қызыға бастады, өз үйлерiне қалай пайдалануға болатындығы туралы кеңестер сұрады. Бұл ойындар балаларға ұнаса, онда ол барлық кезеңде де ойналады. Ал ата-аналар баласының ұйымдастырылған оқу iс әрекетiнен тыс уақыттағы жұмыстарынан да хабардар болып отырады.

«Геоконт» — немесе оны «шегелерi бар тақтайша» немесе «түрлi-түстi өрмек» деп

атайды. Ол координаттық үлдір жағылған шере тақтайша түрінде болады. Ойын алаңына пластмасса шегелер бекітілген және оларға түрлі-түсті «динамикалық» резеңкелер тартылып тағылады. Осындай құрылымдау нәтижесінде пәндік мүсіндер, геометриялық пішіндер, айшықтар, сандар, әріптер шығады.

«Воскобович шаршысы» немесе «Ойын шаршысы» 2 түсті (2-5 жастағы балалар үшін) және 4 түсті (3-7 жастағы балалар үшін) болады.

Ойында негізі иілгіш матадан құралған бір-бірінен 3-5 мл арақашықтықта екі жағына жабыстырылған 32 қатты үш бұрыштан тұрады. Оның бір жағында жасыл және сары түсті «Шаршы», екінші жағында – көк және қызыл түсті «Шаршы» болады. «Шаршы» жеңіл өзгереді: оны көлемді және жазық пішіндерге қол жеткізу үшін «оригами» ұстанымы бойынша әр түрлі бағытта бүктелетін сызық бойымен қаттап қоюға болады. Міне, сондықтан да, бұл ойынды «Мәңгілік орига» немесе «Түрін өзгертетін шаршы» деп те атайды.

Ойынды «Метр Қарғаның құпиясы немесе шаршының таңғажайып өзгеріс-оқиғалары» әдістемелік ертегісімен сүйемелдейді. Онда «Шаршы» жанданып, әр түрлі пішіндерге енеді: үйшік, тышқан, кірпі, марғау, қайық, туфли, ұшақ, кәмпит және т.б. Бала кітаптағы суреттер бойынша «Таңғажайып айқыштар» астарлармен ойынды білдіретін пішіндерді жинайды. Астарлар шеңберлер мен айқыштардан жасалған. Айқыштар геометриялық пішіндер түріндегі бөлшектерге кесілген. Бастапқы сатысында балалар кесілген пішіндерді бір тұтас етіп жинауды үйренеді. Одан әрі тапсырма күрделене түседі: «Суреттер альбомындағы» сызбалар бойынша (қосымша беріледі) бала алдымен жолдарды, мұнараларды, содан кейін айдаһарларды, адамдарды, ойыншық сарбаздарды, жәндіктер мен басқаларды жинайды.

«Бүркін-бүркін» кішкентай кеме» фанерлі корпус жабыстырылған және 1-ден 7-ге дейінгі сандар жазылған кеме түріндегі ковролинді ойын алаңы болып табылады. Корпустағы діңгекке кемпірқосақ түстері бойынша және парустың жабысқышына қажетті жалаушалар саны бойынша бекіту қажет.

«Математикалық себеттер» — бұл көмекші құрал баланың «сипап сезу арқылы» есепті бекітуге, сандардың құрамын анықтауға, сондай-ақ, қосу және алудың мәнін түсінуге көмектеседі.

Балаға қуыстар саны әр түрлі себеттерге астар-саңырауқұлақтардың белгілі-бір санын салу қажет. Ертегі сюжеті бойынша бала кішкене аң-сандармен: Бірлік-Кірпімен, Екілік-Қоянмен, Үштік-тышқанмен және басқаларымен бірігіп, себет ішіне саңырауқұлақтарды жинайды, оларды санайды, кішкене аңдарға саңырауқұлақтарды тепе-тең етіп бөліп береді және кімнің себеті толық ал қайсысіндікі толық еместігін тексереді. Аңдар саңырауқұлақтарды жинайды, ал бала кімнің көбірек, а кімнің азырақ жинағанын анықтайды.

«Коврограф Қобдиша» жинағы

Коврографқа қандай дамытушы элементтер кіреді:

1. *Өлшемі 1,2x1,2 м ковролиннен құралған ойын алаңы.* Оның үстіне тор қойылады, сол арқылы балалар кеңістіктік және сандық қарым-қатынастармен танысады және геометриялық пішіндер құрайды. Коврографпен өткізілетін оқыту сабақтары оны әр түрлі таңғажайып оқиғалар болатын Күлгін ормандағы таңғажайып кілем алаңына айналдырады. Алаңды еденге төсеңіз немесе қабырғаға іліп қойыңыз – жинақта арнайы қысқыштарды пайдаланыңыз.
2. *Түрлі-түсті жіптер.* Ұзындығы 1 м лентадан бес қысқа жіп алыңыз; ойын алдында оның әрқайсысы екі бөлікке бөлінеді. Сонымен бірге, ұзындық өлшемі «Қобдиша» коврографының клеткалары болады. Бірінші жіп – бір және тоғыз клетка, екіншісі – екі мен сегіз және одан әрі. Қысқа жіптерді босатып, суреттерді біріктіруге, көпшілігін бөліп көрсетуге олардан әр түрлі пішіндер мен айшықтар жасауға, заттардың өлшемін өлшеуге болады.
3. *Түрлі-түсті жабысқыштар:* түйіскен лентадан 25 түрлі-түсті дөңгелектер, ұстауыштары бар 5 дөңгелек, бес қысқыш. Дөңгелекте тапсырмаларды орындау үшін, ал қысқыштар суреттер мен карточкаларды Воскобович коврографында бекіту үшін қолданылады.
4. *Түрлі-түсті карточкалар.* Бұл кемпірқосақтың барлық түстері, сондай-ақ, қара, ақ және сұр бар ковролиннен жасалған 10 карточка. Карточкалар коврографқа бекітуге арналған жабысқышпен жабықтықталған.
5. *Әріптер, сандар.* Жинақта мөлдір үлдірден жасалған 90 карточка: 15-і қызыл түсті әріптермен (дауысты), 30-ы көк түсті әріптермен (жуан дауыстылар, жуандық белгісі), 30-ы жасыл түсті әріптермен (жіңішке дауыссыздар, жіңішкелік белгісі), 15-і сандары мен арифметикалық белгілері бар сары түсті.
6. *Қызықты әріптер* – дауыстылары бар 10 картон карточка. Бірақ бұл жәй ғана әріптер емес, қызықты аттары бар көңілді сайқымазақтар: Арлекин, Ярлекин, Орлекин және басқалар!
7. *Қызықты сандар* – «жануар-сандар» бейнеленген 10 картон карточка: бірлік-Кірпі, екілік-Қоян және басқалар.

Бұл карточкалардың барлығы – нақты цирк әртістері ал балалардың қай-қайсысы болмасын циркті жақсы көреді емес пе? Сайқымазақтар, құбылмалы гномдар мен жаттықтырылған аңдар оқуды қызықты көрініске айналдырып жібереді.

8. *Қалташы ұрылар мен үш қатар касса,* ковролин мен мөлдір үлдіден жасалған, коврографқа карточкаларды орналастыру қажет.
9. *Тілше мен айналма* – шеңберлерді «салуға», кесінділер мен бағыттарды

өлшеуге арналған ағаш құралдар.

10. *Әдістемелік құрал.* Одан ата-аналар мен оқытушылар коврографпен өткізілетін сабақтың тәсілдері мен ерекшеліктерінің нақты сипаттамасын таба алады. Кітапта «Ларчик» коврографының көмегімен орындауға болатын жаттығулар мен тапсырмалары бар көптеген ойын түріндегі кішкене оқиғалар берілген.

Воскобовичтің таңғажайып-айқыштары – бас қатырғыш, конструктор мен логикалық-математикалық тапсымалады шешуге арналған құрал.

Күрделіліктің 3 – деңгейі үшін ұсынылатын жас – 5-7 жас.

Воскобовичтің Таңғажайып-айқыштарының жинағына не кіреді?

Ойын ішіне 7 кесілген пішіндер салынған жақтауды білдіреді: ашық жасыл түсті тұтас айқыш, 4 бөліктен тұратын қызғылт айқыш, ақшылт көк, 5 бөлшектен тұратын лимон түстес және қызыл күрең түстес айқыштар, 6 бөліктен тұратын алқызыл және 7 бөліктен тұратын көгілдір ақық айқыштар. Сондай-ақ, жинақта әшекейлер мен нұсқаулық бар.

Воскобовичтің Таңғажайып-айқыштары нені дамытады?

Бала бас қатырғыштарды шешіп түстермен және геометриялық фигуралармен танысады (бас қатырғыштардың бөлшектерінің арасында жартылай шеңбер, шаршы, тікбұрыш, үш бұрыш параллелепипед), бас қатырғыштардың бөлшектерінен логикалық ойлауды, қол моторикасын, құрастыру шеберлігі мен қиялды дамыта отырып, әр түрлі пішіндер құрастырады. Балаға берілген альбомнан пішіндер құрастыру процесі ұнайтыны сөзсіз және ол көптеген өзіндік нұсқаларды жасап шығара алады және олардың суреттерін салып, өзінің пішіндер альбомын жасап алады. Пішіндерді айналдыра қоршап, сызықпен түрлей отырып және ішін бояй отырып, бала қолын жазу жазуға дайындайды. Сонымен бірге, беске дейін санап үйренеміз, ойлау қабілетін, ұсақ моторикасын дамытамыз, осының барлығы Воскобович ойынының арқасында.

«Бүркін-бүркін» кішкентай кеме». Көп бояулы жинақ 2-4 жастағы балаларға арналған, дегенмен, балаңыз үшін одан әрі оқуда да пайдасы тиеді.

«Бүркін-бүркін» кішкентай кеме» ойынының құрамы:

5 діңгекті кішкентай кеме

Бес түсті 15 жалауша

Ұзындығы 60 см бау

Тапсырмалары бар нұсқаулық

Діңгектер биіктігі жағынан әр алуан және 1-ден 5-ке дейін нөмірленген. Олардың әрқайсысында желкен-жалаушалардың сәйкес саны сияды. Саңылаулар жалаушаларды

бауға тізуге мүмкіндік береді. Палуба мен діңгектер жуан берік фанерадан жасалған.

«Бүркін-бүркін» кішкентай кеме» жаттықтырушы ертегісі: 2-4 жастағы балаларға арналған ойындар

Воскобовичтің әр ойыны – бұл жәй ғана элементтер жинағы емес, сонымен бірге, ол қызықты оқиға. Осы жолы автор қандай қызықты сюжет ойлап шығарды екен?

4 жастан асқан балаларға арналған «Бүркін-бүркін» кішкентай кемемен» ойындар

4 жастан асқан балалар үшін бұл көмекші құрал қызықты және пайдалы. Оларға анағұрлым күрделі тапсырмаларды беріңіз. Мысалы:

— Кеңістіктік қарым-қатынастарды үйрену: сол немесе басқа жалаушаны бірінші діңгектегі жалауша қандай түсті болса соған қарай жалаушаларды оңға/солға бұр, ең жоғары діңгектегі орташа жалаушаны іздеп тап және т.б.

— Логикалық тапсырмаларды шешу: ең жоғарыдан төмен, бірақ, орташадан жоғары діңгекті көрсет; екіншісінен биік діңгектердің барлығын көрсет және т.б.

— 5-тен жоғары санауды үйрету: кішкене кемеде бар-жоғы неше жалауша бар? Екі діңгекке бірдей етіп жалаушаларды кигіз және т.б.

Воскобовичтің «Бүркін-бүркін» кішкентай кемесі» нені дамытады

Бұл ойынның негізгі мақсаты – баланы 5 шамасында санауды үйрету. Оның үстіне онымен сандарды жаттап алу ғана емес, оған мөлшер түсінігін көрнекі түрде түсіндіру. Баланың алғашқы математикалық түсінігі қалыптасады: ол «көбірек/азырақ/тепе-тең», «көп/аз» түсініктерін айыруды үйренеді. Сонымен бірге, бала түстер мен өлшемдерді үйренеді, логикалық, тіпті, шығармашылық ойлауды (мысалы, айшықтарды орналастыру кезінде) дамытады.

Бауларға жалаушаларды кигізу саусақтардың ұсақ моторикасына тамаша жаттықтырады ендеше, баланың интеллектуалдық-сөйлеу тілінің дамуына да әсер етеді деген сөз.

Воскобович шамдары – бұл кіші және орта мектеп жасына дейінгі балаларға арналған дамытушы ойын. Шамдарды «жаға» отырып, бала заттардың өлшемдері мен пішіндері, түстері туралы түсінігі болады, сондай-ақ санаудың алғашқы дағдыларын құрайды.

Бұл ойын «Қобдиша» коврографы үшін қосымша көрнекі құрал ретінде қолданылуы мүмкін.

Воскобович шамдары, құрамы

Ковролиннен жасалған ойын алаңы

15 ағаш тетік

ережелер

Воскобович шамдарымен қалай ойнауға болады

Жинақта 5 пішінді тетіктер бар: дөңгелек, сопақша, шаршы, тікбұрыш пен үш бұрыш. Олармен сіздің балаңыз тамаша шамдар жасап шығарады.

5 үлкен жасыл тетікте (әр пішіннен біреуден) терезелер болады, оған бала сәйкес келетін кішкене мүсіншелерді келтіріп қояды. Олар жасыл да, қызыл да болуы мүмкін. Сол кезде шамдар «жанады»!

Бала шамдардың өлшемдерін өзгертеді, олардың пішіні мен түстерін салыстырады. Мұндай жаттығулар логикалық ойлауды жетілдіріп қана қоймай, ұсақ моториканы да жетілдіруге мүмкіндік береді. Әр пішінде пластмасса қада бар, соның көмегімен оны жеңіл бекітіп, алып тастауға болады. Тетіктер жабыстырғышпен ұсталып тұрады.

Воскобович шамдары – бұл пішіндер өлшемдері. Бала оларды әр түрлі ойындар кезінде есіне сақтасын. Түйсіну жадын қатыстырыңыз – тетіктердің шеттерін саусақтарыңызбен айналдыра өтіп, баланың сол немесе басқа элементті сипау арқылы тауып беруін сұраңыз. Пішіндерді қағазда айналдыра қоршауға болады – себебі, бала дұрыс мүсіндерге үйренеді, сондай-ақ, қолын жаттықтырады.

Геометриялық пішіндерден кішкентай адамдарды, жануарларды тұрмыстық заттарды, гүлдер мен тағы басқаларды құрастыруға болады! Ең бастысы – олардың тура және өткір бұрыштарын көрсе болғаны. Нұсқаулық-кітапшада тақырыптарға бөлініп орналастырылған пішінер мысалға келтірілген тұтас альбом бар. Ұсынылған сызбаларда жаттыға отырып, сіздің балаңыз аса қызығушылықпен өзінікін ойлап шығарады.

Өзіңіздің бірегей кейіпкеріңізді ойлап табыңыз, ол туралы оқиға ойлап шығарыңыз, сонда ойын одан да қызықты бола түседі!

Қараңыз, бұл тамаша емес пе: ковролинді алаңда ақылды гүлдер гүлдеп жатыр!

Воскобович гүл жапырақтары дамытушы ойыны – «Қобдиша» коврографына көптеген қосымшалардың бірі. 2-9 жастағы балалар оның көмегімен өздері үшін әр алуан бояу түрлерін таниды, санап, талқылауды үйренеді және кеңістіктердегі заттардың орналасқан орындарын анықтауды үйретеді.

Воскобович гүл жапырақтары ойынының құрамы

8 гүл жапырақ (кемпірқосақ түсінің барлығы қолданылған 7 тетік + 1 ақ)

Ковролиннен жасалған алаң 30x14 см

Ойын тапсырмаларының нұсқалары бар әдістемелік парақша

Әр жапырақтың мұрны бар, ол тетіктердің кеңістіктегі орналасқан орындарын (солға, оңға, төмен, жоғары бұрылған) және тетікті саусақтармен қармап ұстау ыңғайды болуы үшін ұстағышты анықтайды.

Воскобович гүл жапырақтары нені дамытады

Балалар кемпірқосақ түстерінің атаулары мен реттілігін естеріне сақтайды, қажетті жапырақтарды санап алып, олардың реттік нөмірлерін атайды, кеңістіктегі заттардың орналасуы туралы түсінікке қол жеткізеді, осыны сөзбен жеткізуді үйренеді (оң жақта, сол жақта арасында, алдында және басқа сөздер).

Воскобович шамдары нені дамытады

Воскобович ойындары логикалық та, шығармашылық та ойлауды дамытады. Бала пішіндер мен түстерді үйренеді, заттарды әр түрлі белгілері бойынша салыстыру мен топтастыруды үйренеді. Сонымен бірге, геометриялық пішіндердің ар жағынан бала толыққанды образдарды көре алады, сол арқылы өзінің қиялы мен кеңістіктік ойлау қабілетін дамытады. Ойын алаңына тетіктерді орналастыру мен шамдарды құрастыру болса, ұсақ моторика мен қозғалыс үйлесімін жетілдіреді.

Воскобович ойындары бойынша сабақтар барысында педагогтың келесілерге баса назар аударғаны жөн:

Дайындық. Балаға ойынды ұсынар алдында алдымен өзіңіз әдістемелік кеңестермен және ойынның өзімен танысып алыңыз.

Сөйлеу. Негізінен балалар қолмен жұмыс істеп, аз сөйлейді. Сабақ барысында баладан оның не степ жатқанын сұраңыз, не себепті басқасын емес, дәл сол пішінді таңдап алғанын сұраңыз, ертегі тапсырмасын мазмұндап беруін сұраңыз немесе жаңа сюжет ойлап табыңыз.

Орнықтылық. Ойын материалдарымен ойнай отырып, бала көбінесе бір қалыпта отырады. Балалардың жастық ерекшеліктерін есепке алып, «ойын қызығына» түсіп кеткен балалардың назарын басқаға уақытылы аударған жөн.

Ыждаһаттылық. Воскобович құралдарымен ойын үшін ыждаһаттылық қажет. Кезкелген бала оған шыдай алмайды.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.